

Muistio

15.9.2022

VN/25733/2021
VN/25733/2021-MMM-
211

MMM:n lausunto Suomen digitaalisesta kompassista (2. luonnos)

Digikompassi

Digikompassin tavoitteena on luoda kansallinen kokonaiskuva Suomen digitalisaatiokehityksestä. Digikompassi ohjaa kansallisen kehitystyön suuntaa. Se vahvistaa yhteistä ymmärrystä digitalisaation ja datatalouden hyödyistä, käsitteistä ja suunnasta kansallisesti. Kompassi määrittelee painopisteitä myös Suomen vaikuttamistyölle EU:ssa ja laajemmilla kansainvälisillä kentillä. Suomen digikompassin tavoitteet on asetettu eurooppalaisia tavoitteita kunnianhimoisemmiksi, sillä haluamme pysyä edistyksellisten digimaiden joukossa ja suunnannäyttäjänä erityisesti Suomelle tärkeillä digitalisaation ja datatalouden osa-alueilla.

Digikompassin tavoitteena on olla työkalu digitalisaatiokehityksen johtamisessa yli yhteiskunnan eri sektorien. Se tukee valtionhallinnon toimien priorisointia, resurssien kohdentamista ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointia sekä Suomen aseman arviointia suhteessa kansainväliseen kehitykseen.

Vaikka toimet kohdentuvat etenkin valtionhallintoon, on digikompassin tavoitteena osallistaa sidosryhmiä laajalti työskentelemään yhteisen vision ja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen digitaalinen kompassi perustuu vuonna 2021 esitettyyn EU:n digitaaliseen kompassiin ja tätä koskevaan ohjelmaehdotukseen ”Polku digitaaliselle vuosikymmenelle”, jossa määritellään vaatimukset kansallisille tiekartoille. Ohjelmasta odotetaan päätöstä syksyllä 2022. Suomen digikompassi sisältää kansalliset tavoitteet, joilla tuetaan EU:n digikompassin tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi digikompassiin on koottu kansallisia, EU-kompassia täydentäviä tavoitteita ja teemoja, jotka ovat tarpeellisia Suomen digitalisaatiokehityksen vauhdittamiseksi ja joista Suomi haluaa olla tunnettu.

Suomen digikompassi muodostuu EU:n digikompassin mukaisesti neljästä osa-alueesta: osaaminen, digitaalinen infrastruktuuri, yritysten digitalisaatio ja digitaaliset julkiset palvelut. Osa-alueiden alle on koottu Suomen priorisoidut tavoitteet visioon pääsemiseksi. Kansallisen digitaalisen kompassin osa-alueet yhdistyvät visiossa: Rakennamme houkuttelevaa, kilpailukykyistä, kestäväää ja hyvinvoivaa digitaalisesti kyvykästä Suomea.

Digikompassista tehdään valtioneuvoston selonteko eduskunnalle. Selontekona annetaan kompassin päärunko, sisältäen vision, periaatteet, tavoitteet ja avaintulokset. Toimenpidetaulukkoa ja mittareita ei sisällytetä selontekoon.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto

MMM:n lausunto on jäsennellyt pyynnön mukaisten kysymysten mukaisesti.

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena:

Suomen digikompassin tarkoituksena on koota digitalisaation ja datatalouden kansallinen kokonaiskuva ja asettaa tavoitteet kohti vuotta 2030. Digikompassin toimii työkaluna digitalisaatiokehityksen johtamisessa ja ohjaamisessa. Vaikka toimet kohdentuvat etenkin valtionhallintoon, on digikompassin tavoitteena innostaa sidosryhmiä laajalti työskentelemään yhteisen vision ja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vastaako kokonaisuus mielestänne tähän tarkoitukseen?

Kokonaisuus vastaa kohtuullisen hyvin tarkoitukseen. Toimeenpanossa on toki huolehdittava, että valitut suunnat eivät ohjaa ja rajaa kehitystyötä ja ajattelua liikaa. Niiden väliin saattaa jäädä merkittäviä katveita. Luonnoksessa korostetaan, että ilman datan käsittelyyn ja datapohjaiseen arvonluontiin perustuvien, skaalautuvien ja innovatiivisten liiketoimintamallien tuomista markkinoille Suomen kilpailukyky uhkaa rapautua, ja että tällä hetkellä olemme jäämässä jälkeen kilpailijamaista. Odotuksia datatalouden arvonluontipotentiaaliin rakennetaan paljon. Tässä on hyvä huomioida, että Suomi ja sen data on kuitenkin melko rajattu markkina-alue, mikä vaikuttaa arvonluontiin ja kasvumahdollisuuksiin kokonaisuutena.

Luonnoksessa todetaan, että yhteiskunnan uudistamiseen tarvitaan sektorirajat ylittäviä, verkostomaisia digitalisaation johtamis- ja toimintamalleja, ja että digitalisaatio ja datatalouden edistäminen tarvitsevat tulevana vuosina merkittäviä investointeja palveluiden ja niiden pohjana toimivan infrastruktuurin kehittämiseksi. Tarvitsemme investointeja digitaaliseen korjausvelkaan, jotta voimme varmistua digitaalisen toimintaympäristömme turvallisuudesta. MMM katsoo, että johtamis- ja toimintamalleja tulisi uudistaa hyvällä arkkitehtuurisuunnittelulla hallitusti huolehtien samalla nykyisin kohtuullisen hyvin toimivan palvelukokonaisuuden ylläpidosta.

Osaaminen:

Ovatko osa-alueen tavoitteet riittävän strategisia ja tarkoituksenmukaisia?

Kyllä. Digitaalinen sivisty on laaja-alainen kehittämiskohde siirtäen vastuuta digitaalisten ratkaisujen käytöstä yksilöiden suuntaan. Digitaalisten palveluiden ja toimintaympäristön tuottajien tulisi vastavuoroisesti olla velvoitettu tuottamaan, ylläpitämään ja asettamaan saataville sellainen kattava informaatio, jonka avulla digitaalista sivistystä voidaan hyödyntää.

Muut kommentit ja huomiot tästä osa-alueesta.

Avaintulokseksi on kirjattu, että käytössä on kansallinen koulutustarjontanäkymä, digitaaliset oppimisympäristöt ja pedagogiset toimintamallit osaamisen joustavaan kehittämiseen, tarvittaessa ajasta ja paikasta riippumatta. Tämän tulisi kattaa myös erilaiset yhteiskunnat toimialat ja mahdollistaa erilaisten asioiden tehokkaampi ja laadukkaampi hoitaminen.

Digitaalinen infrastruktuuri:

Ovatko osa-alueen tavoitteet riittävän strategisia ja tarkoituksenmukaisia?

Luonnoksessa todetaan, että yhteentoimiva ja avoimesti kaikkien saatavilla oleva datainfrastruktuuri on keskeisessä asemassa digitalisaation ja uusien teknologioiden käytössä ja kehityksessä. EU:n datastrategian ja -sääntelyn mukaisesti näistä yhteisiin pelisääntöihin perustuvista datainfrastruktuureista käytetään nimitystä data-avaruus. Kuten edellä on jo todettu, kompassissa rakennetaan paljon odotuksia datatalouden arvonluontipotentiaalille. Olisi hyvä todeta selkeämmin, että yhteentoimiva ja avoimesti kaikkien saatavilla oleva datainfrastruktuuri ei tarkoita hallitsematonta tiedon saatavuutta ja/tai jakelua. Päinvastoin datan jakelu ja saatavuus tulee olemaan entistä säänneltympää huomioiden yksilöiden oikeudet ja tietoturvallisuusnäkökulmat. Tämän uuden tilanteen ymmärtäminen edellyttää yhteiskunnassa laajaa vuoropuhelua ja kouluttamista.

Luonnoksessa todetaan, että tulevaisuuden älykkääseen ohjaukseen, monitorointiin ja automaatioon perustuvat ratkaisut esimerkiksi kaupungeissa, teollisuudessa, maa- ja metsätaloudessa sekä liikenteessä ja logistiikassa tarvitsevat tuekseen paikannus- ja aikapalvelua sekä paikkatietoa. Maa- ja metsätalousministeriö on tästä vahvasti samaa mieltä, mutta korostaa, että nämä palvelut ja laadukas tieto edellyttävät vahvaa jatkuvasti ylläpidettyä kansallista ja kansainvälistä infrastruktuuria – sekä kovaa että pehmeää.

Muut kommentit ja huomiot tästä osa-alueesta.

Avaintuloksena todetaan, että data-avaruuksia tukevat julkiset avattavissa olevat tietovarannot ovat saatavilla (100 %) rajapintoja hyödyntäen joko avoimena datana, käyttöoikeuksien hallinnan tai yksilön oman datan hallinnan ratkaisuja hyödyntäen. Olisi hyvä täsmentää mitä tarkoitetaan avattavissa olevilla tietovarannoilla tässä yhteydessä. Esimerkiksi laaja henkilötiedon määritelmä saattaa vaikuttaa merkittävästi avattavissa olevaan kokonaisuuteen.

Avaintuloksena todetaan myös, että kaikilla suomalaisilla kotitalouksilla ja yrityksillä on mahdollisuus gigabitin tietoliikenneyhteyteen ja 5G-verkko kattaa koko väestön vuonna 2030. Aikaisempien kannanottojen mukaisesti MMM katsoo, että tähän tulisi kytkeä myös alueellinen kattavuus, koska monet toiminnot edellyttävät riittäviä tietoliikenneyhteyksiä myös asuttujen alueiden ulkopuolella.

Yritysten digitalisaatio:

Ovatko osa-alueen tavoitteet riittävän strategisia ja tarkoituksenmukaisia?

Pääosin kyllä. Jäsennyksessä korostuu digitalisaatioon liittyvä globaalin liiketoiminnan ja ICT-alan liiketoiminnan kehityksen tukeminen. Samalla olisi kuitenkin huolehdittava kaikilla toimialoilla toimivien yritysten digitalisaatioon perustuvien toimintaedellytysten parantamisesta. Tämä kohdistaa kehittämispaineen erilaisten neuvonta- ja palveluyritysten suuntaan. Onko Suomessa riittävästi sellaisia tukipalveluita joiden avulla esimerkiksi maatalousyrittäjä voi kehittää toimintaansa nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä? Luonnoksessa todetaan, että tavoitteena on tukea yritysten menestystä digitalisaation keinoin ja, että pienten yritysten digiloikan tukeminen ja niiden dataymmärryksen lisääminen ovat keskeisiä toimia liiketoiminnan digitaalisen transformaation vauhdittamisessa. On hyvä havaita, että yrityksen sisäisen digiloikan rinnalle tarvitaan tukipalveluita, jotka mahdollistavat uudet laajapohjaisempaan tietoon ja/tai tutkimustuloksiin perustuvat toimintatavat.

Muut kommentit ja huomiot tästä osa-alueesta.

Avaintulokseksi on kirjattu, että yritykset ovat ottaneet käyttöön uutta digiteknologiaa ja datan hyödyntämiseen perustuvia palveluita vuosittain. Tämä edellyttää, että tallaisia palveluita on riittävän laaja-alaisesti olemassa kaikilla toimialoilla. Globaalia potentiaalia omaavien hankkeiden lisäksi oli huolehdittava samalla myös kansallisten peruspalveluiden kattavuudesta ja laadusta. Ne luovat itse asiassa perustaa kansainvälisille menestystarinoille.

Digitaaliset julkiset palvelut:

Ovatko osa-alueen tavoitteet riittävän strategisia ja tarkoituksenmukaisia?

Luonnoksen mukaan ihmiskeskeisillä palveluilla tarkoitetaan ennakoivia ja tehokkaita palveluja, jotka huomioivat erilaisten ihmisten, yritysten ja organisaatioiden tarpeet ja tilanteet. Tämä tarkoittaa palveluiden rakentamista siten, että ne kytkeytyvät ihmisten elämäntapahtumiin ja elämäntilanteisiin tai yritysten ja yhteisöjen elinkaaren vaiheisiin. Tavoitteena on määritellä sekä digitalisoida 40 merkittävintä elämäntapahtumapalvelukokonaisuutta vuoteen 2030 mennessä. MMM pitää lähestymistapaa hyvänä, mutta korostaa, että yhteiskunnassa on hyvin monia toimintoja ja palvelukokonaisuuksia, jotka eivät liity ihmisten elämäntapahtumiin. Kysymys on periaatteessa kokonaisarkkitehtuurista, joka ottaa huomioon nämä elämäntapahtumien tarpeet, mutta samalla kykenee huolehtimaan myös muista tarpeista. Haasteena tässä kokonaisarkkitehtuurissa on erityisesti kuntien ja valtion toimintojen kytkeytyminen osaksi samaa kokonaisuutta. Tämä vaatimus voisi kytkeytyä avaintulokseen, jonka mukaan Suomessa on käytössä yhteentoimivuutta tukeva ohjaus- ja rahoitusmalli, joka edistää yhteentoimivuuden toteuttamista julkisissa palveluissa. Kunta-valtio-yhteistoiminnan kehittämiseen voisi olla jokin muukin vielä konkreettisempi avaintulostavoite.

Muut kommentit ja huomiot tästä osa-alueesta.

-

Allekirjoitettu sähköisesti

Ylijohtaja

Pentti Lähteenoja

Tietohallintojohtaja

Antti Vertanen

Liitteet

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

VN/25733/2021-MMM-211

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: